

A félelem arcai

Rideg Gyula, Evangélikus kórházi lelkipásztor konferencia, Leányfalu, 2011.

*„Holdfény alatt járom az erdőt.
Vacog a fogam s fütyörészek.
Hátam mögött jön tíz-öles
Jó Csönd-herceg
És jaj nekem, ha visszanezek.*

*Óh, jaj nekem, ha elnémulnék,
Vagy fölbámulnék, föl a Holdra:
Egy jajgatás, egy roppanás.
Jó Csönd-herceg*

*Nagyot lépne és eltiporna.”
Ady Endre*

Hogyan alakul ki?

Gyermekkor

- 6. hónap táján
- összefüggés az intelligenciával
- tanult (Watson – Gesell kísérlet)
 - „Az anyák nem is tudják, hogy mikor csókolják meg gyermeküket, felveszik, ringatják őket, babusgatják, és térdükön lovagoltatják őket, szép lassan egy olyan embert nevelnek fel, aki teljességgel alkalmatlan lesz a világgal való megbirkózásra, melyben később felnőttként élnie kell.”
- anyai kötődés: biztonság – bizonytalanság
- „ős” félelmek: sötét, zajok, magány, fájdalom, állatok, stb.
- értelemhez kötés ⇨ anticipálás ⇨ kioltás
- iskolás kor: teljesítmény, szülők elvesztése

Serdülőkor

- identitás megtalálása
- próbálkozások
- ellentétes érzelmek viharában
- kortárs csoport véleménye
- teljesítmény
- az otthoni légkör
- deviáns viselkedés,
veszélykereső magatartás

Ifjúkor

- beválás
- függetlenedés
- elköteleződés
- párválasztás
- „kapunyitási pánik”

Felnőttkor

- házasság
- család, gyermek
- beválás a munkában
- az idő szorításában
- egzisztenciális félelem
- gondoskodás elvárásai
- stagnálás, monotónia
- életközép válsága
- egészség-betegség
- halál gondolata

Időskor

- társ elvesztése
- betegség
- rászorultság
- peremre szorulás
- magány megélése
- cselekvőképesség elvesztése
- egzisztenciális félelem

Félelem a haláltól

- ne fájjon
- legyen gyors
- ne kelljen szenvedni
- legjobb volna elaludni
- megsemmisülés
- a hideg föld
- van-e valami aztán?

A szorongás alapformái: szkizoid személyiség

Ön-odaadást megelőző félelem

- Ön megtartás, én-elhatárolásra készítő impulzus
 - Függetlenség, ráutaltság, elkötelezettség elkerülése
- Védekező magatartás az intimitás ellen
- Tárgyilagos kapcsolatok, névtelenség
- Hűvös, személytelen, elhatárolódó
- Érzelmi fejlődés ↓

A szorongás alapformái (Fritz Riemann nyomán): depressziós személyiség

Önálló énné válást megelőző félelem

- Ön odaadás, én-átadásra készítő impulzus
 - Függőség, ráutaltság, meghittség
- Túlértékelt másik
- Szükségem van rád, mert szeretlek...
- barátságos, személyes, ragaszkodó
- Érzelmi fejlődés ↑

A szorongás alapformái: kényszeres személyiség

Az elmúlást megelőző félelem

- Örök törvény,
 - Előítélet, átértelmezés, szabályok
- Túlértékelt biztonság
- Óvatosság, előrelátás, kockázatkerülés
- fanatikus, merev, ragaszkodó
- Érzelmi fejlődés ↓

A szorongás alapformái: hisztérikus személyiség

A korlátozását megelőző félelem

- változás,
 - keretek, szabályok szétvetése, kockázat keresés
- Túlértékelt szabadság
- Egyszer AZ ANNYI, MINT SOSEM
- Csak a pillanat, laza, csapongó
- Érzelmi fejlődés ↓

hit és félelem

- istenfélelem
 - Isten jó
- } paradoxon

- Az emberi mű viszonya a legfőbb jóhoz.
- „a vallás hitetlenség” (K. Barth)
- Hit és vallás
 - Integrál vagy dezintegrál?
 - Cement vagy dinamit?
 - Szabaddá tesz vagy megkötöz?
 - Helyesel, vagy elutasít?
 - Plurális vagy individuális?
 - Progresszív vagy konzervál?

Lelkigondozás és félelem

„A szeretetben nincs félelem, sőt a teljes szeretet kiűzi a félelmet...” 1Jn 4, 18

- melléállítás
- komolyan vétel
- vigasztalás
- néven nevezés
- sablonok kerülése
- újrakeretezés
- értelemkeresés
- patológia felismerése

